

Múlik a kegyelem ideje.

Időpont: Óév napja, 1954. december 31. [Helyszín: Győr-Szabadhegy]

Alapige: Ámos 8:11-12.

Ímé, napok jönnek, azt mondja az Úr Isten, és éhséget bocsátok e földre; nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Úr beszédének hallgatása után. És vándorolni fognak tengertől tengerig és északtól fogva napkeletig. Futkosnak, hogy keressék az Úrnak beszédét, de nem találják meg.

A mai este, az óévnek estéje a végre emlékeztet bennünket. Ámos könyvének 8. fejezete is a végről beszél. Azonban, amíg az óév estéje csak általában emlékeztet bennünket a végre, figyelmeztet arra, hogy aminek kezdete van, annak vége is kell, hogy legyen, addig Ámos próféta hallgatóinak egészen személyes kérdéssé teszi, hiszen azt mondja ennek a fejezetnek 2. versében: "...Eljött vége az én népemnek, az Izraelnek; nem bocsátok meg néki többé." Minden vég előfutára a nagy végső végnek, annak a végnek, amelyik után nincs többé folytatás, nem következik új esztendő és új nemzedék nem kezdhet új életet. Arra a végső végre, amikor Isten véget vet ennek a világnak, erre akar elvezetni Isten igéje ezen az estén azáltal, hogy szempontokat ad nekünk, amiket jó figyelemmel kísérni akkor, hogyha az utolsó megmérést akarunk felkészülni.

Ez az ige felhívja figyelmünket, mit kell nekünk különösképpen megköszönni az óév estéjén. Minden ember visszafelé néz, s akiben van jó érzés, az sok mindent talál, amit meg kell köszönni ebben a múltó esztendőben Istennek és embereknek.

Meg kell köszönni nekünk magát az életet. Hiszen ha panaszkodunk is sokat erre az életre, és ha úgy beszélünk is róla, mint a nyomorúság világáról, azért ugye mégiscsak ragaszkodunk ehhez az élethez? Meg kell köszönni Istennek az egészséget, amelyről sok ember azt mondja, ez a legfőbb dolog a világon. Ha mi nem is tarjuk a legnagyobb kincsnek, minden bizonnyal mi is kincsnek tartjuk, amit meg kell köszönni Istennek. Meg kell köszönni nekünk az óév estjén a mindennapi kenyeret. Pedig sokszor volt ez esztendő folyamán panasz ajkunkon, hogy ez vagy az nincs, de azért visszafelé nézve be kell vallanunk, mindig volt annyi, amennyire éppen szükségünk volt, és az elég kellett, hogy legyen. És meg kell köszönni nekünk a munkát is. Az Istennek hálát kell adnunk azért, hogy e kenyérért dolgozhattunk, hogy a munkanélküliség réme nem kopogott be ajtónkon, hanem véres verítékkal megszerzett kenyeret ehettünk egy egész esztendőn keresztül. Meg kell köszönni Istennek, hogy béke volt 1954-ben,

hogy nem fegyverbe szólított nép hullatta vérét a csatamezőkön, hanem termelő munkában verítékező nép építhette a békés élet alkotásait. Ajándékok ezek, amelyekre emlékeznünk kell ezen az estén, mégpedig hálával kell emlékeznünk és Istennek megköszönnünk.

Aki pedig úgy érzi, hogy mindez neki ebben az esztendőben nem jutott osztályrészül, neki egyáltalán nincs semmi megköszönnivalója Istennek, az gondolkozzék el azon, vajon ennek az ő felfogásának nem az ő túlzott igényessége-e az oka? Az kérje Istent, hogy tanítsa meg őt a nyomorúság és egyéb más megpróbáltatás áldásának felismerésére, mert aki ezt megtanulja, az tudja énekelni azt is: Mind jó, amit Isten tévesen. Az tudja, Isten mindent megold, akkor is, mikor ad, akkor is, amikor elvesz, amikor ajándékaival megörvendeztetni szívünket, és akkor is, mikor könnyeket sajtol ki szemeinkből. Van mindnyájunknak megköszönnivalója.

A mai ige azonban egyvalamire hívja fel figyelmünket. Azt mondja, hogy meg kell köszönni Istennek az Ő igéjét is, mert az ige drága kincs. Mivel mutatja, mivel érzékelteti a próféta, hogy milyen drága kincs az Isten igéje? Azzal, hogy mikor Isten büntetni akarja népét, ez az utolsó büntetés.

Azért veszi el Isten az ígét utoljára az ő népétől, mert Isten nem hagyhatja a bünt büntetés nélkül. Azért mindig érzékeny ponton sújtja a bűnöst. Hol ezt veszi el tőle, hol amazzal, rendszerint olyat, amit megérez, ha elveszik tőle. De mindig sorrendet tart abban, amit elvesz tőlünk. Először mindig azt veszi el, ami veszedelmes számunkra. Lehet, hogy mi nagyon szeretjük, úgy rajongunk érte, mert bálványunk, és nem tudjuk, hogy az veszedelmes számunkra. Isten kiveszi kezünkől, mi büntetésnek érezzük, Ő mentő szeretetnek szánja.

Azután elvesz tőlünk sok mindent, amit mi az emberi élet nélkülözhetetlen külső feltételének tekintünk, és ilyenkor kevesebb kenyérrel, didergőbb életet élünk, s megtanít sok mindent nélkülözni, amit mi nélkülözhetetlennek tartottunk.

Azután jön a következő csapása az Úrnak. Ha ez sem elég, akkor Ő a testünkben személy szerint próbál meg minket. Az egyiket betegágyba fekteti, a másikra ki tudja milyen nyomorúságot bocsát, és így mindig érzékenyebben és keményebben büntet az Isten. Mindig olyan érzékenyen, amilyen kemény a szívünk. Ha szívünk a pálca suhogtatására is megtörik és megtér, akkor nem fog ránk furkósbótot, vagy ahogy Ésaías próféta mondja: akkor nem bocsátja ránk szekere kerekét és lovainak patáival nem tapodtat meg minket az Isten szérűjén.

Az utolsó büntetése az, amikor elveszi az ígét. Azt mondja a próféta: "Íme napok jönnek, azt mondja az Úr Isten és éhséget bocsátok e földre; nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Úr beszédének hallgatása után. És vándorolni fognak tengertől tengerig és északtól fogva napkeletig. Futkosnak, hogy keressék az Úrnak beszédét, de nem találják meg." Amikor ezek a napok eljönnek, elhallgat az Isten. Nem szól többé a prófécia.

Üres és érthetetlen könyv marad számunkra a Biblia. Ez nem mindig azt jelenti, hogy nincs többé templom, hogy nem tarthatunk többé istentiszteleteket. Nem jelenti azt, hogy mozivá és színházzá alakítják át az Isten házát, avagy, hogy máglyára dobnak minden Bibliát. Az ige megmarad, de tőlem, vagy egy egész néptől elvételük. Nem érti többé, üres marad a számára. Ez az Isten utolsó büntetése. Ez az a büntetés, amivel együtt jár mindig az, hogy "nem bocsátok meg neki többé". Ennek a 8. fejezetnek 2. versében üzeni a prófétán keresztül Isten ezt az akkor élő népnek.

Látod, ezért olyan nagy kincs az Isten igéje!

Még mivel szemlélteti a próféta, hogy miért olyan nagy kincs az Isten igéje? Azért is kincs, mert mikor elvételük, akkor veszi észre az ember, hogy mit veszített el. Mindennel úgy szokott lenni, hogy addig, míg valami a mienk, nem ismerjük az értékét, amikor elvételük tőlünk, akkor egyszerre két kézzel kapkodunk utána, mert úgy érezzük, nem tudunk nélküle élni. Olyan megdöbbentő szemléletesen rajzolja le a próféta az igén keresztül, hogy vajon mi történik azzal a néppel, amelyiktől elvételük az Isten igéje. "Éhezni fogtok Isten igéje után és szomjúhozni fogtok utána." Olyan alapvető szenvedéllyel keresi az igét, mint az éhes ember a kenyeret, mint a szomjas ember az üdítő italt. Úgy rajzolja le az embert, mint a pusztában eltévedt vándort, akinek tarisznyájából elfogyott az utolsó darab kenyere és tömlőjéből az utolsó korty víz, s elindul, hogy keressen magának. Először futkos jobbról-balra, azután szorgosabban kezd kutatni, végül is elfogy minden ereje, úgy vánszorog ide-oda tengertől-tengerig, északtól fogva napkeletig, és keresi az Úrnak beszédét és nem találja meg. Végül összerogy, s a halál martaléka lesz. Aki eddig semmibe sem vette Isten beszédét, kimosolyogta a templomba járókat, Biblia olvasókat, most az életéért harcoló ember kétségbeesésével keresi az Igét, de nem találja meg.

A Szentírás példákat is mond erre. A sok példa közül csak egyet említek meg. Saul király Isten választott embere volt. Első király Izrael népének. Daliás ember és lélekben is magasan kimagaslott népe felett. Aztán elhagyta az Istent és az engedetlenség útjára lépett. Nem becsülte meg a prófétaaszt, amelyen keresztül az Isten szólt hozzá. És akkor elvételük tőle az ige. Azt olvassuk róla, hogy akkor elment a papokhoz, hogy prófétáljanak, ezek akkor az Urim és Tummim szertartásában keresték az Isten akaratát, de nem felelt az Isten neki semmit. Akkor azután elmegy olyan útra, melyet maga tiltott meg halálos parancsában, elmegy az endéri javasasszonyhoz, hogy igézzen fel valakit a túlvilágból, s adjon választ kérdéseire. És nem kapott választ. Elvesztette a csatát. Arra kérte szolgáját, szúrja őt agyon, s mikor ez nem volt hajlandó megtenni, akkor beledőlt kardjába, és ott ömlött ki vére annak az embernek, akinél elhallgatott az Isten.

Testvérem! Én nem tudom, tudod-e mi az, hogy beszél az Isten? Őrizzen meg téged az Isten attól, hogy egyszer arra ébredjél fel, annak tudatára, amikor nem szól többé hozzád az Isten. Mert akkor már vége az irgalomnak. Akkor vége az életnek, vége az örökéletnek és vége van – ahogyan hallottuk – az én népemnek.

Köszönd meg hát Istennek, hogy ebben a múltó esztendőben nem vette el az igéjét. Köszönd meg, hogy van templomunk, ahova mehetünk. Köszönd meg, hogy még összejöhetünk ebben az iskolában, hangozhatik itt még Isten igéje, hogy várja az oltár a bűnbánókat, hogy gyermekeket keresztelhetünk és házasságnak szent kötelékét Isten nevében megáldhatjuk, hogy van Bibliánk, olvashatjuk; van énekeskönyvünk és szabad imádkoznunk az örökkévaló Istenhez, és mindez egy olyan világban, amelynek társadalmi berendezettsége nem tartja a társadalmi élet alappilléreinek azt, hogy az ember vallásos legyen.

Nem gondolod, hogy mikor eddig jutunk gondolatunkban, le kell hajtánunk fejünket és be kell ismernünk, hogy szükségünk van erre a figyelmeztetésre, mert különben ezen az estén, mikor Isten ajándékait megköszönjük, elfelejtettük volna megköszönni Istennek az Ő igéjét.

Azonban ez az ige nemcsak arról beszél, mit kell nekünk ezen az estén különösképpen megköszönni. Beszél nekünk arról, mit kell nekünk ezen az estén különösképpen megbánni. Mert minden komoly ember, aki óév estéjén számadást vet magával és lelkében végiggondol az egész múltó esztendőn, az kénytelen belátni, sok minden bánni valója van neki. Sok mindent nem úgy csináltunk, ahogy kellett volna. Sok mindent másképp csinálnánk, ha lehetne újra csinálni. Sok olyan úton jártunk, amelyen kár volt elindulni. Akkor nem hittük el, hogy az a széles út, amelyre az ördög hívogatott minket, s a végén a zsákutca és a veszedelem nyomorúsága jött, és ott láttuk meg világosan, nem kellett volna elindulni. Sok minden olyan mondatot mondtunk, amelyért bocsánatot kell kérni Istentől, meg emberektől. Sok minden olyan van az 1954. esztendőben, amit szeretnénk, ha meg nem történt volna. Amit oda kell vinnünk az Isten Fia keresztén kiömlő, bűnbocsánatot jelentő vére alá, és könyörögnünk kell azért, hogy Isten Báránya, ki hordozta a világ bűneit, töröljed el ezt az én bűnemet is, tépd ki ezt a lapot az 1954. esztendő könyvéből, szegezd, mint vádlevelet, mint széttépett és megszüntetett vádlevelet a Te keresztedre, véreddel írd alá, húzd át, hogy ki van fizetve!

De ez az ige világossá teszi, hogy van valami, amiről nem szabad elfelejtkezni. Amikor az elhibázott dolgokra gondolunk az 1954. esztendőben, ez az ige ellen való vétünk. Mert, hogy ha az ige nagy kincs, amelyet meg kell köszönni az Istennek, akkor az ige ellen elkövetett vétek igen nagy bűn, amelyet igen meg kell bánni. Gondolj az elmulasztott alkalmakra! Gondolj arra, hányszor voltál templomban az 1954. esztendőben, és hányszor mehetnél volna és nem

mentél el! Lehet, hogy eszedbe jutott mentegezni magadat, lehet, hogy visszafelé is próbálad ezt, hogy nem értem rá. Testvérem! Az óév utolsó estéje sokkal komolyabb dolog, semhogy hazugságokkal üssük el lelkiismereti gyötrelmünket. Nem igaz, hogy nem értél rá, az az igaz, hogy más volt életedben, amit előbbre helyeztél az Isten ígésénél. És gondold arra, hányszor vádolhat téged megszokott helyed a templomban, vagy ebben az iskolában, mert üresen maradt? Hányszor vádolhat téged a Bibliád, hogy nem vetted kezvedbe, hányszor vádolhat az ige, hogy csak úgy kutyafuttában olvastad el, talán a bibliai útmutatóból a jeligét futotta át a szemed? És mikor becsuktad, már el is felejtetted azt, aminek a lábaid szövétének és ösvényed világosságának kellett volna lenni. Hányszor maradt el az imádságod azért, mert sürgetett a munka, és nem voltál hajlandó pár perccel korábban felkelni az Isten kedvéért sem. És este hányszor maradt el az imádságod azért, mert nagyon álmos és fáradt voltál, de csak az imádkozásra, a regény olvasására még ébren maradtál volna, de hogy az Istennel beszéljess, ahhoz fáradt és álmos voltál.

Kérdések és mondatok ezek testvérem, amelyek kell, hogy égessék szívünket ezen az estén. Pedig ez még nem minden, amit meg kell bánnunk az igével kapcsolatban. Mert hányszor vettük hiába az Isten ígését. Ott voltunk a templomban, vagy olvastuk a Bibliánkat, vagy hallgattuk az előadást és semmi sem maradt meg belőle. Nekünk lelkészeknek is van sok minden megbánnivalónk, amit mi is az ige ellen vétettünk, de nyilvánvaló dolog, hogy az igehallgatóknak is van sok megbánnivalójuk, mert figyelmetlenek voltak. Azaz figyeltünk, csak nem arra, amire figyelni kellene. Arra nagyon jól tudunk figyelni, amit az ördög sugdos, aki arra törekszik, hogy a gondolatunkat szétszórja és vigye más irányba, csak arra nem figyelünk, amit az Isten mond nekünk. Meg kell nekünk bánni, hogy olyan sokszor tettük hiábavalóvá Isten ígését a mi nagy kritikánkkal. Hányszor ültünk katedrara az Isten ígéje fölé és bírálgtuk az ígét ahelyett, hogy engedelmeskedtünk volna neki. Mi bíráltuk az ígét ahelyett, hogy engedtünk volna, hogy az ige gyakoroljon bírálatot felettünk. Bűnök ezek, amelyeket nagyon meg kell nekünk bánni. Ha Isten a megvetett ígét elveszi tőlünk, az azt jelenti, hogy az ígének minden megvetését személyes megvetésnek tekinti, s elhallgat, mert mi nem hallgatunk rá, és ha elhallgat, jaj nekünk!

Még egy harmadik dologról is beszél nekünk az ige, arról, amiben lehet nekünk ennek az esztendőnek határán különösképpen reménykednünk. Mert az óév estéjének két orcája van. Egyik, amelyik hátranéz, a másik, amelyik előretekint. Az első emlékezik, a másik tekintet terveket sző. Az egyik hálálkodik és bűnbánatot tart, a másik a reménység szálát próbálja szövögetni. Miben lehet nekünk reménykednünk? Minden bizonnyal sok mindenben. De ez az

ige különösképpen arra hívja fel figyelmünket, hogy abban lehet reménykednünk, hogy még szól az Isten, hogy nem vette még el az ígét. Íme most is itt vagyunk, és Ő beszél velünk. Ebben lehet reménykedni, mert addig, míg szól, addig a kegyelem birodalmában élünk. Addig az irgalom mezején legeltet, addig még van számunkra bűnbocsánat, addig még tart a kegyelmi idő. Az ige arra figyelmeztet, hogy ebben lehet reménykedni, de nem szabad magunkat hamis biztonságba ringatni. Mert a kegyelmi idő múlik. Ma eltűnik 1954, holnap egy számmal többet kezdünk írni, 1955-öt. Azonban a kegyelem ideje nem ilyen nagyon kézzelfogható módon múlik el. A kegyelem ideje észrevétlenül múlik el. Úgy múlik el, hogy az ember nem figyel fel arra, hogy mindig halkabban beszél az Isten, hogy a szava mindig messzebből jön, mindig jobban meg kell erőltetni magunkat, hogy megfigyeljünk és megértsünk valamit belőle. Egyszer majd egészen eltávolodó Valaki lesz, és nem halljuk többé Isten szavát.

Akkor, mikor Ámos próféta erre figyelmezteti népét, semmiféle jele sincs, hogy a kegyelmi idő lejárt. Olyan korszak volt emberileg, hogy semmi sem mutatott arra, hogy vége van az én népemnek, és nem bocsátok meg neki. Az a korszak, a felvilágosodásnak csodálatos nagy korszaka volt. Jól megy az üzleti élet, magasodnak az árak, megtalálja a számítását minden ember, közben pedig a kegyelem ideje elmúlt. Ki van mondva az ítélet, csak még végrehajtva nincsen. Ezek az emberek nem veszik észre, hogy siralomházban ülnek, ahol a kívánságokat még teljesítik, de ahol az ajtó már csak a vesztőhelyre fog megnyílni. Ez így volt mindig, mikor Isten az Ő nagy ítéletét végrehajtotta. Azt olvassuk, mikor az özönvizet bocsátotta Isten e világra, akkor is az emberek ettek, ittak, aludtak, mulattak, házasodtak, dolgoztak, vetettek, arattak, kereskedtek és kinevették Noét, aki bárkát épített. Ilyen bolond gondolatot: erdő közepén akar ő hajózáni bárkájával. Aztán jött az özönvíz és nem volt többé irgalom. Az a nyolc lélek menekült meg, aki a bárkában volt, a többi mind odaveszett. És ugyanígy volt – erre figyelmeztette Jézus hallgatóit – Sodoma és Gomorában is. Ott is éltek az emberek, éltek, mint régen, vígan és boldogan. Ettek, becsületesen dolgoztak, kereskedtek, hatalmas, nagy épületeket emeltek, és mikor azon az éjszakán megzörgette Lót rokonai ablakát, hogy meneküljenek, mert reggelre vége lesz a városnak, akkor a saját gyermekei, a veje, menyei, rokonai és barátai kacagták ki őt és tartották bolondnak, mert semmi sem látszott abból, hogy elmúlt a kegyelem ideje. Reggel pedig három ember hűjén ott veszett mindenki a kénköves, tüzes esőben.

Jézus szenvedéstörténetében van elmondva, hogy mikor Poncius Pilátus elküldte Heródeshez az Úr Jézus Krisztust, azért, mert kellemetlen neki és szabadulni akar Jézus Krisztustól, akkor Heródes sok mindenféle kérdéssel faggatja Jézus Krisztust, s az a reménye, hogy valami nagy csodát fog csinálni, és Jézus nem felel neki. Az élete Heródes kezében van

és mégsem felel néki. Heródes még ott ül királyi trónján, körülötte bíbor és bársony s arany ragyog, udvartartási fény veszi körül, de siralomházban van, lejárt a kegyelem ideje. Nem szól többé hozzá az Isten.

Nézd, testvérem, ez a mi legnagyobb reménységünk! Nem emberekben reménykedünk, mikor az 1955. esztendőre gondolunk, nem az életkörülmények alakulásában van reménységünk, sem a világpolitikai helyzetben, okos tervekben, szerződésekben és kötésekben, hanem egyedül abban, hogy még szól az Isten. És amíg szól az Isten, addig mindig lehet reményünk.

Énekeskönyvünk 255. énekének két versével hadd fejezzem be óév esti elmélkedésünket. "Igéd szívünk erőssége, egyházadat igéd védje; Ez egy kincset hagyd meg nekünk, mi akkor mást nem keresünk. Igédben élünk és halunk, míg Hozzád mennybe juthatunk; Panasz, sírás ott nem lesz már, ránk ott örök boldogság vár." Ámen.